

Saksframlegg

Arkivreferanse:2020/51400- 1
Saksbehandler: Helge Eide
Avdeling: Seksjon for kvalitet, analyse og dimensjonering

Endring i forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til lære plass i Rogaland fylkeskommune - Utdanningsprogrammet studiespesialisering

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Opplæringsutvalget

Sammendrag

Fylkestinget har vedtatt at det skal innføres et fireårig prøveprosjekt innenfor utdanningsprogrammet studiespesialisering hvor elever fra egen skole får fortrinn ved inntak fra Vg1 til Vg2. Vedtaket krever at forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til lære plass i Rogaland (lokal inntaksforskrift) endres. Ut fra vedtaket i fylkestinget, lokal inntaksforskrift i Rogaland og kap. 6 i forskrift til opplæringsloven, har fylkesrådmannen utarbeidet en tilleggsbestemmelse som sendes på høring før endelig behandling i fylkestinget. Tilleggsbestemmelsen skal sikre at praksis i prøveperioden er mulig å gjennomføre og at inntaket er i tråd med lovverket.

Fylkesrådmannens innstilling

Forslag til endring i forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til lære plass i Rogaland fylkeskommune for utdanningsprogrammet studiespesialisering tas til orientering:

Inntak til Vg2 studiespesialisering

Søkere som er kvalifisert som fulltidselev etter inntaksforskriften, har rett til å fortsette ved samme skole hvor Vg1 er fullført. Forutsetningen er at det søkes om inntak påfølgende skoleår, og at skolen Vg1 ble fullført på, er søkers første prioritet. Kvalifiserte søkere har også rett til inntak til ønsket fordypning på Vg2 – enten realfag eller språk, samfunnsfag og økonomi.

Dersom skolen har flere plasser på Vg1 enn på Vg2, rangeres søkerne ut fra karakterpoengsum på Vg1. De som ikke får plass ved samme skole, vil få tilbud om plass ved en skole med ledig kapasitet.

Søkere fra Vg1 idrettsfag, Vg1 kunst, design og arkitektur, Vg1 musikk, dans og drama og Vg1 medier og kommunikasjon kan søke overgang til Vg2 studiespesialisering. Disse søkerne må ha bestått nødvendige tilleggsfag for å være kvalifisert, og har ikke fortrinnsrett ved egen skole.

Inntaksordningen er et prøveprosjekt fra skoleåret 2022/2023 til og med skoleåret 2025/2026, og gjelder alle skoler med utdanningsprogrammet studiespesialisering.

Joar Loland
fylkesdirektør

Helge Eide
seksjonssjef

1. Bakgrunn for saken

Fylkestinget vedtok følgende i sak 71/20:

1. Det innføres et fireårig prøveprosjekt innenfor utdanningsprogrammet studiespesialisering hvor elever og utvekslingselever fra egen skole gis forrang ved opptak fra Vg1 til Vg2. Dersom det er flere søkere med forrang til skolen enn det er elevplasser ved det aktuelle programområdet, avgjøres inntaket etter poengsum jf. § 6-33 i forskrift til opplæringsloven. Øvrige elever kan da overføres til tilsvarende utdanningsprogram på en nærliggende skole såfremt eleven selv ønsker det.
2. Fylkesrådmannen får fullmakt til å endre lokal inntaksforskrift i tråd med dette. Ny inntaksforskrift blir lagt frem for opplæringsutvalget før høring.
3. Fritt skolevalg skal fortsatt ligge til grunn for søking fra Vg1 til Vg2, og individuell behandling skal fortsatt ivaretas i prøveordningen.
4. Søkere fra studieforbereende utdanningsprogram kan søke til Vg2 studiespesialisering og må ha bestått nødvendige tilleggsfag for å være kvalifisert. Disse søkerne rangeres bak søkere fra Vg1 studiespesialisering og har ikke forrang ved egen skole.

2. Problemstilling

Forslag til ny paragraf legges med dette fram for opplæringsutvalget til orientering før den sendes på høring. Etter høringsrunden legges saken fram til behandling i fylkestinget i desember, slik at forskriftsendringen er kjent før det åpnes for søking i januar 2021.

I dette saksframlegget blir vedtakspunktene i FT-sak 71/20 gjennomgått og kommentert med to siktemål:

1. Forslag til ny paragraf må være forankret i et system som lar seg gjennomføre i praksis
2. Prøveordningen må være i tråd med kapittel 6 i forskrift til opplæringsloven.

3. Saksopplysninger

Inntak til videregående opplæring er hjemlet i kapittel 6 i forskrift til opplæringsloven. Alle fylker skal i tillegg fastsette en egen lokal forskrift om inntak (jf. § 6-2 Lokal forskrift om inntak), som skal inneholde regler om hvordan inntaket vil bli gjennomført. Forskriften kan også inneholde utfyllende bestemmelser om formidling.

I Rogaland omtales lokal forskrift om inntak som «Forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass i Rogaland fylkeskommune (sist revidert i desember 2017). Denne er tilgjengelig på Lovdata.

4. Fylkesrådmannens vurderinger

Her vurderer fylkesrådmannen fylkestingets vedtak punkt for punkt, for å sikre at prøveprosjektet ikke er i strid med lovverket og at det kan gjennomføres i praksis.

Til vedtakspunkt 1

a. «Det skal innføres et fireårig prøveprosjekt hvor elever og utvekslings elever gis forrang ved opptak fra Vg1 til Vg2».

Om tidspunkt for oppstart for forsøket

Fylkesrådmannen mener det er viktig med forutsigbarhet for de som søker inntak til videregående skole. Elever som starter på Vg1 må vite hvilke inntaksregler som gjelder når de skal videre på Vg2. Fylkesrådmannen vurderer at innføring av fortrinnsrett fra Vg1 til Vg2 studiespesialisering vil få store konsekvenser for elevers muligheter til å bytte skole etter Vg1. Derfor kan ikke ordningen gjelde for de som startet på Vg1 studiespesialisering inneværende skoleår. Hensynet til forutsigbarhet for søkerne tilsier at forsøket bør gjelde de som søker Vg2 skoleåret 2022/2023. Da vil ordningen være kjent for de som skal velge Vg1 neste skoleår.

Om Utvekslings elever

Fylkesrådmannen vurderer at utvekslings elever ikke er relevant i denne sammenheng. Elever reiser på utveksling *etter* Vg1, tar Vg2 i utlandet og begynner på Vg3 dersom året i utlandet godkjennes. Utvekslings elever er allerede ivaretatt i dagens lokale inntaksforskrift § 11 *Utvekslings elever som søker seg inn til Vg3.*

b. «Dersom det er flere søkere med forrang til skolen enn det er elevplasser ved det aktuelle programområdet, avgjøres inntaket etter poengsum jf. § 6-33 i forskrift til opplæringsloven».

Fylkesrådmannen mener det er viktig å peke på noen konsekvenser av punkt b. Vurderingene og kommentarene under har ikke vært omtalt i FT-sak 71/20, da dette først har blitt klart etter at fylkesrådmannen startet arbeidet med å formulere ny paragraf til lokal inntaksforskrift.

Om skoler som har færre plasser på Vg2 enn på Vg1

For at ungdom skal ha mulighet til å fullføre det utdanningsløpet de har startet på, må det være samsvar mellom klassetallet på Vg1, Vg2 og Vg3. Derfor legges det opp til at skolene i størst mulig grad får den samme kapasiteten på Vg2 som skolene har på Vg1 inneværende år. Dette er et grunnleggende prinsipp i tilbudsstrukturen. Hvis skolen har færre plasser på Vg2 enn på Vg1, er ikke alle elevene som kommer inn på Vg1 garantert å komme inn på Vg2. Det er tilfellet ved St. Olav vgs og Vardafjell vgs. Begge skolene har tilbudet International Baccalaureate (IB), og klassetallet på Vg1 er derfor høyere enn på Vg2.

Fortrinnsrett fra Vg1 til Vg2 vil ikke kunne gjennomføres fullt ut ved St. Olav vgs og Vardafjell vgs, ettersom det ikke er plass ved samme skole.

Om inntaket til IB

IB er et toårig universitetsforberedende opplæringstilbud i mer enn 100 land, og gir studiekompetanse i Norge og i utlandet. IB finnes ved St. Olav vgs og Vardafjell vgs, og er et tilbud som *ikke* er en del av utdanningsprogrammet studiespesialisering. Søkere til IB må i tillegg til elektronisk søknad fylle ut et eget tilleggsskjema som sendes direkte til skolen. Inntaket til IB er delegert til de aktuelle skolene. Elever kan tas inn fra en internasjonal skole uten at de har gått Vg1, og det er mulig å søke tilbudet fra alle de fem studieforberedende utdanningsprogrammene i hele fylket. St. Olav vgs og Vardafjell vgs har færre plasser på Vg2 studiespesialisering enn på Vg1, og IB er et eget toårig tilbud (Vg2 og Vg3). Konsekvensen av forsøksordningen vil være at dagens ordning med karakterbasert inntak videreføres, og at fortrinnsrett fra Vg1 til Vg2 ikke vil kunne gjennomføres fullt ut ved St. Olav vgs og Vardafjell vgs, ettersom det ikke vil være plass ved samme skole for alle elevene fra Vg1.

Fylkesrådmannen mener at søkere til St. Olav vgs og Vardafjell vgs i forkant av søkeprosessen må gjøres oppmerksom på at sjansen til automatisk inntak til Vg2 er mindre ved disse to skolene.

Eksempel fra årets inntak til IB ved St. Olav vgs

St. Olav vgs er en av de mest populære skolene i fylket, og det kreves høy poengsum ved inntak til Vg1. Skolen har 280 plasser på Vg1 (10 klasser), og 224 plasser på Vg2 (8 klasser). Det betyr at det er 56 plasser «for lite» til at alle på Vg1 er garantert å komme inn på Vg2. Dersom alle som får tilbud på Vg2 IB først hadde gått på Vg1 ved St. Olav vgs, kunne kabalen i teorien gå opp. Slik er det ikke. Kommende skoleår har 26 av de 60 inntatte elevene på IB gått Vg1 ved St. Olav vgs. De øvrige 34 IB-elevene kommer fra andre skoler. Dette vil variere fra år til år.

For skoleåret 2020/2021 betyr det at 250 (av 280 fra Vg1) hadde fått plass ved skolen på Vg2 dersom ordningen med fortrinnsrett allerede var igangsatt. 224 hadde fått plass på Vg2 realfag eller SSØ, og 26 på Vg2 IB. De 30 elevene som det ikke var plass til på Vg2 hadde fått tilbud ved en skole med ledig kapasitet. Flere av disse elevene ville fått lang reisevei for å gå på Vg2, da all erfaring tilsier at skoler med ledig kapasitet ikke ligger i bynære strøk. De vil stille bak de bynære skolenes «egne elever». Det vil heller ikke være mulig for elever fra andre skoler å få plass ved St. Olav vgs.

Kan man utelate IB-skolene fra prøveprosjektet?

Fylkesrådmannen har i sak 71/20 til fylkestinget redegjort for at oversøkte skoler ikke kan utvide kapasiteten på grunn av plassbegrensning. Dermed kan ikke alle fortsette ved samme skole, samtidig som man finner plass til alle som ønsker å bytte skole. Det vil ikke løse problemet å utelate disse to skolene fra forsøket. Årsaken er at elever som det ikke er plass til

på Vg2 ved St. Olav vgs og Vardafjell vgs, uansett vil komme bak alle søkerne til de andre skolene – da disse har fortrinnsrett til egen skole.

Om studiespesialisering med toppidrett og fortrinnsrett

St. Svithun vgs er den eneste skolen i Rogaland som har *studiespesialisering med toppidrett*, som hører til utdanningsprogrammet studiespesialisering. Søkere kvalifiserer seg til tilbudet basert på idrettslige kriterier og opptaksprøver, samtidig som de må ha et minimum karaktersnitt på 40 poeng. Inntaket til toppidrettsklassene er delegert til St. Svithun vgs, og skolen samarbeider med Olympiatoppen sør-vest om hvem som tas inn til Talenter Mot Toppen-tilbudet (TMT).

Dagens inntakssystem gjør at elever som slutter med idretten sin, fritt kan søke andre skoler eller egen skole til Vg2, og rangeres ut fra karakterpoeng på Vg1. Elever som slutter med idretten sin på toppnivå frigjør på den måten plass til andre søkere til toppidrettstilbudene på Vg2 som ikke nådde opp i konkurransen på Vg1.

Fortrinnsrett til Vg2 studiespesialisering med toppidrett vil medføre at ungdommer som slutter med idretten i løpet av Vg1 har rett til å fortsette som elev i et kostbart toppidrettstilbud. Samtidig kan de ikke *garanteres* plass ved St. Svithun vgs i et ordinært Vg2, da alle elever fra Vg1 studiespesialisering vil ha rett til inntak til en ordinær klasse på Vg2.

c. Øvrige elever kan overføres til tilsvarende utdanningsprogram på en nærliggende skole såfremt eleven selv ønsker det.

Om elever som ikke får plass ved samme skole

Dersom en elev ikke kommer inn på et tilbud fordi det er færre plasser på Vg2 enn på Vg1, må de få et tilbud på en annen skole dersom de er kvalifisert etter inntaksforskriften. Det må da bli på en skole med ledig plass. Erfaringene viser at de ledige plassene i all hovedsak er ved distriktsskolene. Flere elever vil få lang reisevei. *Elever som takker nei til tilbud om skoleplass i inntaket, får ikke nytt tilbud fra fylkeskommunen.* De vil dermed stå uten et skoletilbud. Dette prinsippet gjelder alle som får tilbud i inntaket og takker nei, uavhengig av programområde.

Formuleringen «*såfremt eleven selv ønsker det*» kan ikke gjennomføres i praksis, og fylkesrådmannen har derfor utelatt dette punktet i forslag til lokal forskrift om inntak.

Til vedtakspunkt 2

I dette saksframlegget foreslår fylkesrådmannen en tilleggsbestemmelse i lokal inntaksforskrift, som legges fram til orientering for opplæringsutvalget før den sendes på høring. Etter høringsrunden legges saken fram i fylkestinget i desember for endelig behandling, slik at gjeldende ordning i forsøksperioden er kjent før det åpnes for søking i januar 2021.

Til vedtakspunkt 3

Fritt skolevalg skal fortsatt ligge til grunn for søking fra Vg1 til Vg2. Fylkesrådmannen har i FT-sak 71/20 kommentert fritt skolevalg vs. fortrinnsrett. I et system med fortrinnsrett fra Vg1 til Vg2, vil det ikke være plasser igjen å konkurrere om ved skoler som er oversøkte. Det betyr at skolebytte blir tilnærmet umulig til oversøkte skoler. Utover eksemplene St. Olav vgs og Vardafjell vgs vil det bli svært vanskelig eller umulig å bytte til skoler som Stavanger katedralskole, St. Svithun vgs, Hetland vgs og Sandnes vgs. Det frie skolevalget vil for mange være en realitet kun på papiret ved søknad til Vg2 til disse skolene.

Om individuell behandling

En konsekvens av fortrinnsrett fra Vg1 til Vg2 er at fleksibiliteten i dagens system langt på vei kan forsvinne. Det betyr at det *kan* bli vanskeligere å ivareta elever som søker om individuell behandling av søknaden sin. I FT-sak 71/20 har fylkesrådmannen omtalt omfanget av slike søknader fra Vg1 til Vg2 i forbindelse med årets inntak. Elever som må bytte skole eller miljø, vil ikke kunne tas inn på en skole med oversøking fordi alle plassene vil være reservert for elever med fortrinnsrett. Elever som har rett til individuell behandling og et behov for å bytte skole, kan derfor risikere at et bytte til en skole med ledig plass vil medføre lang reisevei.

Til vedtakspunkt 4

a. «Søkere fra studieforbereende program kan søke til vg2 studiespesialisering og må ha bestått nødvendige tilleggsfag for å være kvalifisert».

Om «kryssløp» fra andre studieforbereende program til Vg2 studiespesialisering

Vedtaks punkt 4, første setning, er en beskrivelse av en ordning som allerede finnes. I tilbudsstrukturen er det ikke kryssløp til Vg2 studiespesialisering fra Vg1 idrettsfag, Vg1 medier og kommunikasjon, Vg1 kunst, design og arkitektur eller Vg1 musikk, dans og drama. Elever som har tatt fagene *samfunnsfag* og *geografi* gjennom privatistordningen, kan likevel kvalifisere seg til Vg2 studiespesialisering fra ett av de fire studieforbereende utdanningsprogrammene. Forutsetningen er at disse to fagene er bestått *før* inntaket gjennomføres i juli. I dagens ordning konkurrerer disse elevene på grunnlag av karakterer.

b. «Disse søkerne rangeres bak søkere fra Vg1 studiespesialisering og har ikke forrang ved egen skole».

Om konsekvenser for søkere fra andre studieforbereende program

Fylkestingets vedtak slår fast at søkere fra studieforbereende utdanningsprogram skal rangeres bak søkere fra Vg1 studiespesialisering, og at de ikke har fortrinn ved egen skole. At de ikke har fortrinn ved egen skole er innlysende, da alle fra Vg1 studiespesialisering har rett til inntak til Vg2 ved egen skole først. Dersom alle fra Vg1 ønsker seg videre til Vg2, blir det heller

ingen ledige plasser for de som har tatt privatistfag – eller ønsker et skolebytte. Disse vil da få tilbud om plass ved en skole med ledig kapasitet.

Fylkesrådmannen tolker vedtaket slik at elever *fra andre studieforberevende program* vil stille likt med elever som *ønsker skolebytte* fra Vg1 til Vg2 studiespesialisering, og av den grunn ikke har fortrinnsrett. De vil da konkurrere om ledige plasser ut fra karakterpoeng.

Fordypning: Vg2 realfag eller Vg2 språk, samfunnsfag og økonomi?

Valg av fordypning på Vg2 har ikke vært drøftet eller belyst i FT-sak 71/20. Fylkesrådmannen har blitt oppmerksom på problemstillinger knyttet til valg av fordypning på Vg2 i arbeidet med å lage forslag til paragraf som skal ivareta vedtaket i nevnte FT-sak.

Fagmiljø og faglig profil ved skolene

Søkere til Vg2 studiespesialisering kan velge fordypning i *realfag* eller *språk, samfunnsfag og økonomi* (SSØ). Dagens dimensjonering og tilbudsstruktur ligger til grunn for hvor tilbudene er lagt og hvor mange plasser de ulike skolene har. Forholdet mellom realfag og SSØ kan skyldes fysiske forhold og plasshensyn (f.eks. realfagsrom) ved skolene. Flere av skolene har opparbeidet seg identitet og ikke minst fagmiljø ut fra antall klasser innenfor hver fordypning. Skolene har også ansatte i tråd med hvor mange klasser de har innenfor hver fordypning eller retning. Enkelte skoler har klar overvekt av klasser med Vg2 realfag, andre har flere klasser innenfor SSØ (jfr. tabell 1).

Fortrinnsrett til Vg2 må også gjelde valg av fordypning på Vg2

I et system der elevene har rett til å fortsette på samme skole på Vg2, innebærer det at de også må få velge fordypning på Vg2. Dersom antall klasser på realfag og SSØ skal være bestemt på forhånd, og elever må konkurrere om plassene, betyr det at flere elever ikke får fortrinnsrett i praksis. Da får man fortrinnsrett i den grad dette måtte stemme med hvor mange fra Vg1 som søker «riktig fordypning» i forhold til antall plasser på Vg2. Å tilby elever en fordypning de ikke er interessert i eller har anlegg for, vil ikke være i tråd med fylkeskommunens mål om økt gjennomføring i videregående skole.

Elevenes søkemønster vil påvirke vektingen av fordypningene på Vg2

I dag har St. Olav vgs klar overvekt av klasser i realfag. Hetland vgs og St. Svithun vgs har overvekt av klasser i SSØ. St. Olav vgs har over dobbelt så mange plasser i realfag sammenlignet med SSØ, mens ved Hetland vgs er det omvendt. Forhold som dette kan bli en utfordring ved innføring av fortrinnsrett. Antall plasser innenfor hver fordypning kan være gitt eller bestemt på forhånd, men da er det flere elever som ikke får fortsette ved samme skole. Etter fylkesrådmannens vurdering vil forsøksordningen føre til at fordelingen av klasser mellom realfag og SSØ må justeres hvert år når søkertallene er klare i mars. Endringene vil bli lagt fram for inntaksnemnda sammen med øvrige forslag til justeringer i klasser. Det kan komme

ytterligere justeringer i klasser etter at inntaket er kjørt, og fylkesrådmannen har oversikt over nei-svar.

Mindre forutsigbarhet for ansatte

En konsekvens for skolene er at vektingen av realfag og SSØ kan variere fra år til år. Det vil skape mindre forutsigbarhet for skolene. Når søkertallene er klare i mars, vil klassejusteringer kunne medføre at lærere må flyttes mellom skoler for at kabalen skal gå opp med elevenes søkemønster. En skole vil kanskje ha for mange lærere med realfagskompetanse, mens andre skoler vil ha behov for lærere som kan undervise i språkfag osv. Når lærere flyttes mellom skoler for å dekke behovet for kompetanse, kan det i noen tilfeller medføre overtallighet. Problematikken er illustrert i tabell 1.

Tabell 1: Oversikt over skoler med studiespesialisering, antall plasser og nivå

Skoler med færre plasser på Vg1 enn Vg2 er merket med rødt

Skoler med ulik fordeling mellom realfag og SSØ er merket med oransje

Skole	Kapasitet Vg1	Kapasitet Vg2	Vg2 realfag	Vg2 SSØ
Kopervik	90	90	45	45
Skeisvang	168	168	70	98
Vardafjell	150	112	56	56
Ølen	30	30	15	15
Sauda	30	30	15	15
Strand	90	90	30	60
Bryne	180	180	90	90
Hetland	168	168	56	112
St. Olav	280	224	154	70
Randaberg	150	150	60	90
Sola	90	90	30	60
Sandnes	240	240	120	120
St. Svithun	165	165	60	105
Stvgr. katedralskole	125	125	75	50
Dalane	90	90	30	60

50/50 fordeling mellom realfag og SSØ?

Fylkestinget har tidligere vedtatt at fordelingen mellom de to fordypningene på Vg2 studiespesialisering skal være tilnærmet 50/50 (FT-sak 47/08). Dagens fordeling av klasser har tilnærmet lik fordeling. Det hører med til vedtaket at skolene kan flytte inntil 10 prosent av elevene mellom retningene, dersom det vurderes at dette vil være til det beste for eleven. Fylkesrådmannen er usikker på om ordningen med fortrinnsrett, med påfølgende valg av fordypning, vil føre til at vektingen mellom de to fordypningene endres over tid.

5. Konklusjon

Forsøkets omfang

Fylkesrådmannen vurderer at alle skoler med utdanningsprogrammet studiespesialisering bør være med i forsøket. I FT-sak 71/20 ble søkemønsteret til de ulike skolene omtalt, og bildet viste at det først og fremst er sentrumsnære skoler i Stavanger og Sandnes som er oversøkte. Ved de øvrige skolene får nesten alle elever plass på sitt primære ønske på Vg2 studiespesialisering. Det vil bli krevende å vurdere eventuelle effekter av å innføre fortrinnsrett hvis man hadde utelatt oversøkte skoler. Av den grunn bør alle skoler være med i forsøket.

Endring av lokal inntaksforskrift

Etter fylkesrådmannens vurdering ivaretar innstillingens forslag til ny paragraf i lokal inntaksforskrift innholdet i vedtaket fra FT-sak 71/20. Hvert vedtakspunkt er gjennomgått, vurdert og kommentert, og tatt med i paragrafen i den grad det er forenlig med øvrige sentrale og lokale bestemmelser om inntak til videregående opplæring. Fylkesrådmannen har pekt på at endringene i forskriften vil få til dels store konsekvenser for noen elevgrupper, og at ordningen vil føre til mindre forutsigbarhet for ansatte ved skoler som har studiespesialisering.

Fylkesrådmannen er opptatt av at inntakssystemet skal være forutsigbart, rettferdig og lett å forstå for søkere og foresatte. Det må også være gjennomførbart med de ressurser man i dag har til rådighet. Det innebærer at man må legge opp til minst mulig manuelt arbeid, som også øker risikoen for feilvurderinger og forskjellsbehandling.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.